

DELLO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

STROJNICA KRAJČNIČKA
VIA GREGA 9
TRIESTE 312

Parlamentarna komisija za promet je obiskala Trst

Potrebni so nujni ukrepi za rešitev tržaškega pristanišča

Miroljubna koeksistenca in sodelovanje z vsemi državami sta pogoj za razvoj prometa z zalednimi deželami



POGLED NA TRŽAŠKO PRISTANIŠČE. SLIKA NI BILA POSNETA SLUČAJNO V CASU, KO JE V NJEM VLADALA PRAZNINA. TAKA JE NAMREČ, LAHKO REČEMO, SKORAJ VSAKDANJA SLIKA

Ta teden je prišla v Trsta parlamentarna komisija za promet. Ta komisija ima nalogo, da temeljito prouči probleme vseh večjih italijanskih pristanišč in sestavi zakonski osnutek za takomenovani «modri načrt», ki naj na organski način uredi ta pristanišča. V Trstu se je komisija srečala s predstavniki krajevnih oblasti, gospodarskih ustanov in strokovnih delavskih organizacij. Komisija je na kraju samem ugotovila, kakšno je dejansko stanje v našem pristaniškem mestu, da so bile povsem utemeljene številne intervencije komunističnih parlamentarcev, zlasti senatorja Vidali in da so bile trditve nekaterih demokristjanskih prvakov, ki so skušali spodbijati te intervencije, povsem nesmiselne.

«Podatki o tržaškem pristanišču so nas močno prevzeli, je poudaril predsednik parlamentarne komisije pred svojih odhodom iz Trsta. Oblast ne sme ostati brezbrizna. Obvezujemo se, da bomo v mejah možnosti, ki jih imamo, delovali za rešitev Trsta in za to, da bo država v večji meri prisotna v tem pristaniškem mestu».

«Vlada mora sprejeti nujne ukrepe za preprečitev popolnega propada tržaškega pristanišča, kar bi povzročilo hude posledice na gospodarskem in političnem torišču in bi močno škodovalo prestižu države». Tako je poudaril predsednik tržaške trgovinske zbornice.

Toda, žal, niso vsi dokumenti, ki so jih dobili v roke člani komisije, naglašali potreb v takem tonu. Med dokumenti so tudi taki, ki zavračajo krivdo za obstoječi položaj v Trstu na pristaniške delavce, katere obtožujejo, da so preveč zahtevni.

Podatki, ki so bili izročeni parlamentarni komisiji, so Tržačanom dobro znani, saj že leta in leta budno spremljajo nazadovanje prometa, presenetilo pa jih je dejstvo, da vlada, ki je sicer bila nešteto krat opozorjena na velike potrebe Trsta, ni v vsem tem času sprejela nobenega ukrepa za Trst. In vendar v tem primeru ne gre zgolj za krajevne, marveč za vsedrjavne interese, kakor je to pravilno poudarila v svoji spomenici Nova delavska zbornica CGIL parlamentarni komisiji. V tej spomenici naša sindikalna organizacija

ci naša sindikalna organizacija postavlja tudi konkretne predloge za rešitev in okrepitev tržaškega pristanišča. Predvsem je nujna ustanovitev pristaniške ustanove.

Dokument CGIL nadalje naglašuje nujnost politike miroljubne koeksistence in sodelovanja z vsemi državami, kar je predpogoj za razvoj tranzitnega prometa zlasti z naravnim zaledjem Trsta. Potrebno je spremeniti tudi nekatera določila Skupnega evropskega tržišča, ki nudijo posebne ugodnosti Hamburgu in Bremenu, realizirati ugodne cestne, železniške in letalske zveze, okrepiti pristaniške naprave, določiti nove primernejše železniške in pristaniške tarife itd.

Senator Vidali, ki je član parlamentarne komisije za promet je izjavil:

Parlamentarna komisija se je prepričala, da v Trstu vlada huda kriza. Kdo nosi odgovornost za to krizo? Nekateri je pripisujejo geografsko-zgodovinski usodi, kar pa le deloma drži, kajti največjo odgovornost za to krizo pada na vlade, ki so si sledile v sedanjih povojni dobi, kakor tudi na vse tiste, ki so se tu v Trstu protivili enotnosti v borbi za obrambo pravic mesta.

Za rešitev tržaškega pristanišča so potrebni nujni ukrepi. Potreben je organski načrt za razvoj. Vlada mora uresničiti svoje obljube. Trstu je treba omogočiti, da bo lahko vzdržal pred konkurenco tujih pristanišč in da bo tudi sam konkuren. Zato pa so potrebne tudi sodobne pristaniške naprave, ustrezne prometne povezave, ugodne tarife. Vse to pa bo mogoče doseči le, ako bodo Tržačani združeni in ako bodo združeno delovali na parlamentarnem, deželnem, pokrajinskem, občinskem in sindikalnem področju».

PROSLAVE OKTOBRске REVOLUCIJE

Tudi pretekli teden so se nadaljevale proslave Oktobrske revolucije. Tu naj omenimo le nekatere:

V Križu je bila proslava v soboto zvečer. Govorila sta tov. Sema in Wilhelm. Ob tej priliki je kriška sekcija slavila tudi uspehe včlanjevanja v KP, saj ga je zaključila 100%. Na proslavi so počastili tudi spomin tovariša Sosiga, ki je pred kratkim umrl.

V Prebenegu in v Borštu je o pomenu Oktobrske revolucije govoril tovariš Dušan Lovriha. Obletnico Oktobrske revolucije so leto proslavili v vseh vaseh Brega.

Na Konkovelu sta o Oktobrski revoluciji in o aktualnih problemih govorila tov. Gombač in Pescatori. Tudi ta sekcija je 100% obnovila članske izkaznice ter na novo sprejela 2 tovariša.

Dokument Centralnega komiteja KPI

Za nadaljnje napredovanje in za enotnost mednarodnega komunističnega gibanja

Socializem

naj zmagava v miru

V zadnjih letih se je zelo razširilo narodno osvobodilno gibanje in je pridobilo velike izkušnje od velikih zmag in tudi od neuspehov. Nekateri narodi še danes vodijo junaško borbo za neodvisnost, proti barbarskim oblikam kolonialističnega in rasističnega gospodstva. Nekateri narodi, ki so komaj pridobili svobodo, se morajo lotiti reševanja velikih problemov gospodarske izgradnje in celo najelementarnejših oblik državne ureditve. V drugih deželah kjer je protikolonialno gibanje na oblasti že več časa, se morajo lotiti borb za politično in razredno izbiro. Na Kubi gradijo socializem. Na ideale socializma se sklicuje tudi mlada alžirska republika, ki je bila ustanovljena po junaški osvobodilni vojni. Povsod je vprašanje oblik, ritmov, ciljev, gospodarskega razvoja ter kako čimprej premostiti veliko zaostalost, ki jo je povzročilo imperialistično gospodstvo.

Nahajamo se torej pred najrazličnejšimi položaji v raznih deželah. Pred komunističnim gibanjem stoji težka naloga, kako izdelati in uresničiti strategijo, ki bo odgovarjala različnim položajem. Zato je zahteva kitajskih komunistov, da bi omejili revolucionarno gibanje na en sam vzorec, pa četudi bi bil to veliki vzorec kitajske revolucije, zgrešena. Zato ostaja poziv k revoluciji, ki ga širijo kitajski tovariši le abstrakten, ako ni povezan z gradnjo bloka sil, ki se prilagajajo položaju v posameznih deželah. Zato dogmatični odklon kitajskih tovarišev, ki nočejo pristopiti k iskanju novega, predstavlja veliko oviro za razvoj gibanja, ki ga oni sprožujejo. Mi nočemo dajati naukov nikomur, zatriuimo pa, da je kritična izsleditev nujna, zakaj čutimo odgovornost, ki stoji pred delavskim razredom v kapitalističnem svetu in opazamo, da je bila na Zapadu pomoč delavskega razreda revolucionarnemu gibanju v kolonialnih deželah preskromna in da so bile napravljene v tem pogledu tudi napake. Toda oportunistični pojavi, ki so se pokazali v vrstah delavskega gibanja na Zapadu se ne odpravljajo samo s sprožitvijo politične solidarnosti z narodi, ki se borijo za neodvisnost. Naloge v tem pogledu so mnogo večje. Delavski razred na Zapadu je dolžan, da organizira borbo proti interventističnemu strukturalizmu starih in novih imperialističnih skupin in da uresniči konkretno strničnost med borbo delavskega razreda na Zapadu ter kolonialno revolucijo proti skupnemu sovražniku, ki ga predstavlja veliki mednarodni monopol.

Tudi v luči te zahteve smatramo, da je zgrešena splošna strategija, ki jo kažejo kitajski tovariši na raznih področjih

Azije, Afrike in Latinske Amerike. Ta strategija močno podcenjuje pomen sistema socialističnih držav in pozablja na težo, ki jo imajo pridobitve in zmage socialističnih držav na področju gospodarskega tekmovanja. Strateška linija kitajskih tovarišev popolnoma pozablja na odločilno vlogo, ki jo stvarno imata Sovjetska zveza in Komunistična partija Sovjetske zveze. Strateška linija kitajskih tovarišev podcenjuje tudi borbo delavskega razreda v državah razvitega kapitalizma in svetovni pomen, ki ga ima v borbi proti imperializmu. Največja napaka kitajskih tovarišev pa je v tem, da zatamnjujejo enotno povezo, ki mora obstajati med akcijami socialističnega tabora, delavskim in ljudskim gibanjem v kapitalističnih državah in revolucionarnim gibanjem narodov, ki jih zatira imperializem.

Vprašanje je torej politično. Usmeritev, ki jo zagovarjajo kitajski tovariši tvega, da bi povedla narodno osvobodilno gibanja k neuspehom, ako ne bi prišlo do splošnega oboroženega spopada. Toda mi zavračamo zmago socializma in osvoboditev narodov z jedrsko katastrofo. Socializem lahko zmagava in mora zmagati v miru.

3. Problemi izgradnje socializma

Sedanja stopnja razvoja v socialističnih deželah zahteva eksploracijo novih področij in iskanje novih rešitev, katerih pa ni mogoče doseči s ponavljanjem splošnih formul.

Velika in junaška, pa tudi dramatična pot, ki so jo prehodili narodi Sovjetske zveze pri gradnji socialistične družbe ter izkušnje drugih socialističnih dežel, ki so bile združene z nešteti najrazličnejšimi težavami in sedanja nesoglasja v svetovnem socialističnem sistemu, potrjujejo, da je predvsem nujno potrebno odpraviti sleherni mitičnost in elementarnost pri gradnji socializma. Potrebno je spoznati, da se tudi vprašanja gradnje socializma danes proučuje in rešuje odkrito, pogumno in kritično, upoštevajoč odločilne zgodovinske uspehe, ki so bili doseženi pri gradnji novih družb, osvobojenih izkoriščanja in razrednega zatiranja ter upoštevajoč superiornost socialističnega sistema.

Prihod delavskega razreda na oblast ter ustanovitev socialističnega režima sta ustvarila in ustvarjata osnovo za reševanje tistih velikih problemov svobode, pravice, blaginje, kulture in bratstva med narodi, ki jih nobena od prejšnjih človeških družb in kapitalizem niso

(Nadaljevanje na 4. strani)

Iz razgovora z županom Škrkom

O aktualnih problemih devinsko-nabrežinske občine

Občinska uprava si prizadeva, da bi čimprej rešila probleme šolskih prostorov v Sesljanu, Slivnem in Štivanu ter otroških vrtcev v Sesljanu, Šempolaju in Štivanu. Z denarjem, ki so ga prejeli od prodaje zemljišč, nameravajo zgraditi prosvetno dvorano v Nabrežini

Zakoni, ki urejajo delovanje krajevnih ustanov, so zastareli in ne odgovarjajo sedanjim potrebam in zahtevam. Ti zakoni močno omejujejo svobodni razvoj občinskih in pokrajinskih uprav ter preprečujejo sleherno avtonomijo. Zaradi tega se občine in pokrajine nahajajo v težki krizi. Večina občin in pokrajin ne more z lastnimi dohodki kriti vseh stroškov. Zato je nujna državna podpora. Seveda se v državno blagajno stekajo skoraj vsi davki, zato je državna podpora občinam in pokrajinam le del tistega, kar država dobi od njih. Toliko v uvod k sestavku o nekaterih problemih devinsko-nabrežinske občine.

Pred kratkim smo tudi v našem listu poročali, da je devinsko-nabrežinska občinska uprava vprašala 100 milijonov lir državnega prispevka za javna dela. Toda namesto naprošene vsote bo občina prejela samo 16 milijonov prispevka. Razumljivo je, da bodo zaradi tega močno okrnjeni vsi načrti občinske uprave.

Devinsko-nabrežinska župana tovariša Škrka smo vprašali, kaj je občina nameravala narediti in zakaj je vprašala 100 milijonov lir državnega prispevka. Na naše vprašanje je tov. Škrk odgovoril naslednje:

«Z državnim prispevkom bi bili povečali poslopje italijanske šole v Sesljanu. Šola v Sesljanu je sicer nova, toda ni bila zgrajena za tako številno prebivalstvo kot pa je danes v tej vasi. Pouk v tej šoli se mora vršiti v dveh izmenah. Zjutraj ima pouk 5 razredov, popoldne pa pridejo na vrsto 4 razredi. Ker občina nima lastnih sredstev je problem sesljanske šole ostal še dalje nerešen. Za povečanje te šole bi morali protrositi vsaj 25.000.000

lir. Približno toliko vsoto bi morali potrositi tudi za gradnjo nove slovenske šole v Slivnem. Šola v Slivnem je sedaj nastanjena v neki zasebni hiši, ki pa ne odgovarja obstoječim zahtevam. Isti problem obstaja tudi v Štivanu. In ker nismo prejeli državnega prispevka smo namenili, da vprašamo za posojilo, kajti te probleme moramo rešiti, saj so v resnici zelo nujni».

V zvezi s šolskimi problemi nam je župan tov. Škrk povedal tudi to-le:

«Z reorganizacijo srednjih šol, to je z uvedbo enotne srednje šole, so nastali novi problemi. Šolsko poslopje v Nabrežini ni dovolj veliko, da bi zadoščalo obstoječim potrebam. Prejšnja leta je bila nižja srednja šola samo v Trstu, v Nabrežini pa je bila obrtna šola. Tisti dijaki, ki so imeli namen nadaljevati šolanje, so torej morali obiskovati nižjo srednjo šolo v Trstu. Z ustanovitvijo enotne srednje šole v Nabrežini se je, razumljivo, povečalo število učencev in zato so torej prostori postali pretesni in ne odgovarjajo več obstoječim zahtevam. Zaenkrat smo ta problem rešili tako, da smo 2 razreda italijanske enotne srednje šole namestili v Ribškem naselju pri Štivanu. Sicer pa je to ugodno za tamkajšnje dijake».

Na vprašanje, kako je z vprašanjem otroških vrtcev, nam je župan tov. Škrk odgovoril naslednje:

«Že lani je občina vprašala posojilo za gradnjo slovenskih otroških vrtcev v Šempolaju in Devinu. Zemljišči imamo na razpolago. Oba bi bila zgrajena poleg šolskih poslopij. Toda h konkretni realizaciji teh načrtov nismo mogli pristopiti, ker doslej še nismo prejeli posojila. Občinska upra-

va si prizadeva, da bi čim prej prišlo do zadovoljive rešitve tega vprašanja.

Že več mesecev si prizadevamo, da bi odprli slovenski otroški vrtec tudi v Sesljanu. Letos je za novi vrtec prijavljenih 14 otrok. Žal nadrejene oblasti, ne kažejo dovolj razumevanja za ta problem. Vsekakor upamo, da se bo uresničila želja slovenskih roditeljev».

(Nadaljevanje na 4. strani)



NABREŽINA

Ob 30-letnici diplomatskih odnosov med SZ in ZDA

Sovjetska zveza želi sodelovanje na torišču miru

Iz članka, ki ga je objavila moskovska „Pravda“

Ob 30-letnici vzpostavitve diplomatskih odnosov med Sovjetsko zvezo in ZDA je moskovska „Pravda“ objavila članek, v katerem piše, da je v sedanjih razmerah odvisen mir v veliki meri od tega, kako se bodo razvijali odnosi med ZDA in Sovjetsko zvezo in da zaradi tega prav od teh dveh držav pričakujejo, da bosta bolj kot druge čutili odgovornosti za usodo miru.

«Pravda» analizira mednarodne dogodke v zadnjih letih in ugotavlja, da ti dogodki kažejo, kako važno je medsebojno razumevanje med ZDA in SZ. Kadar je tema dvema državama uspelo najti na pogajanjih sprejemljivo podlago za poravnavo kakšnega mednarodnega spora, je bila rešitev precej olajšana. Skupni ameriško-sovjetski predlogi v OZN so bili praviloma deležni enodušne podpore članic svetovne organizacije.

«Pravda» navaja tudi primere iz mednarodnega življenja, ko je izgladitev mednarodnih sporov postala sila težavna, če ZDA in Sovjetska zveza nista dosegli soglasja. Razlog za to, da nekateri glistveni mednarodni problemi — med njimi razorožitev — še čakajo, da bi jih uredili, je po mnenju lista v tem, da je v ZDA še vedno precej ljudi, ki se nočejo spri-

jazniti s stvarnostjo, ki se ne ravna po pameti in ki zapletajo položaj.

Sovjetske zveze želi sodelovati v ZDA na torišču miru in varnosti narodov ter v gospodarstvu in kulturi, piše «Pravda». V sedanjem času je bolj kakor prej utemeljeno upanje,

da bo dober začetek, storjen s moskovskim sporazumom in sovjetsko-ameriškim sporazumom o prepovedi izstreljevanja atomskega orožja v vesolje, okrepil in razvil prizadevanja v interesu vsega človeštva. Zdaj morajo prvim korakom slediti nadaljnji sporazumi, usmerjeni v zboljšanje mednarodnega položaja, zključuje «Pravda».

47 držav-članic OZN zahteva nadaljevanje razorožitvenih pogajanj

Generalni skupščini OZN bodo predložili resolucijo 47 držav, med njimi tudi Jugoslavije, o nadaljevanju razorožitvenih pogajanj. Resolucija poziva 18 držav, ki razstopajo razorožitveni odbor, naj odločno nadaljujejo pogajanja o splošni in popolni razorožitvi pod učinkovitim mednarodnim nadzorstvom, v skladu z deklaracijo sporazumno formuliranih načel o razorožitvenih pogajanjih ter v duhu dobre volje in medsebojne spravljivosti. Razorožitveni odbor naj vztraja v svojih naporih, da bi razširili bistveno soglasje ali podobnost v stališčih glede poglavitnih problemov splošne in popolne razorožitve.

Resolucija tudi zahteva od odbora 18, naj si prizadeva doseči spo-

razum o ukrepih, s katerimi bi dosegli zmanjšanje mednarodne nevarnosti, odvrnili nevarnost vojne in olajšali sporazum o splošni in popolni razorožitvi.

Zenevski odbor naj bi čimprej predložil Generalni skupščini poročilo o svojem delu, generalni sekretar OZN naj še nadalje nudil potrebno pomoč razorožitvenemu odboru.

Kar se tiče sporazuma o delni prepovedi atomskih poskusov, opozarja resolucija na to, da so podpisnice tega sporazuma v uvodu razglasile, da je njihov glavni cilj čimprej skleniti sporazum o splošni in popolni razorožitvi pod stroгим mednarodnim nadzorstvom, in da so poudarile, da so zaželeni hkrati tudi drugi ukrepi.

20-letnica AVNOJ

XX. obletnico drugega zasedanja AVNOJ bodo po vsej Jugoslaviji slovesno praznovali. Osrednje praznovanje bodo 28. in 29. novembra v Beogradu. Začele se bodo z otvoritvijo razstave «Dvajsetletnica drugega zasedanja AVNOJ» in s svečano akademijo v tamkajšnjem Narodnem gledališču.

29. novembra bo svečana seja Zvezne skupščine in Zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Skupne seje se bodo udeležili tudi vsi delegati drugega zasedanja AVNOJ.

Tudi v Jajcu, v Bosni, kjer se je pred 20 leti vršilo drugo zasedanje AVNOJ, bodo velike slovesnosti. Za to priliko bodo v to mesto prispeli planinske štafete iz vseh delov jugoslovanske republike.

Rudnik urana v Srbiji

Pred kratkim so v Jugoslaviji odprli prvi rudnik urana. Ta rudnik se nahaja v Kalni, ki leži v jugovzhodni Srbiji. Kraj, kjer je sedaj odprt rudnik, je bil še pred nedavnim skoraj nepoznan, saj je tam živelo le nekaj družin, ki so se ukvarjale z živinorejo. Po odkritju dragocene rude je v tem pustem kraju začelo rasti majhno mesto z večnadstropnimi hišami in lepo urejenimi asfaltiranimi cestami. Seveda bodo morali še marsikaj zgraditi. Med drugim bodo zgradili tudi atomsko centralo (saj je prav uran tisti, ki služi za pogon atomskih generatorjev).



Gornja slika je bila posneta ob priložnosti otvoritve letošnje razstave vin v Nabrežini. Župan govori o pomenu te razstave, združene z drugimi priložnostnimi prireditvami. Vinska razstava v Nabrežini bo postala vsakoletna občinska prireditev

Neugoden položaj slovenskih šol na Koroškem

Celovski list «Slovenski vestnik» je pred začetkom šolskega leta zavzel kritično stališče do razmer na šolskem področju in opozoril na številne pomanjkljivosti, ki so poleg drugih činiteljev vzrok, da koroški Slovenci s sedanjo šolsko ureditvijo upravičeno niso in ne morejo biti zadovoljni. Ugotovitve lista so bile podkrepjene s konkretnimi primeri in so tudi na pristojnih uradnih mestih vzbudile ne le zanimanje, marveč povzročile, da so se zavedli svoje odgovornosti.

Leta 1959 je avstrijski parlament v okviru izvajanja določil člena 7 Državne pogodbe sicer sklenil poseben «manjšinski šolski zakon za Koroško», vendar se s tem razmere v šolstvu niso zboljšale. Nasprotno: v primerjavi s prejšnjo ureditvijo, ko je uredba o dvojezičnem šolstvu iz leta 1945 predpisovala obvezen pouk v obeh deželnih jezikih za vse otroke jezikovno mešanega ozemlja južne Koroške, je novi zakon položaj le še poslabšal. Predvsem pa je z določilom, da morajo biti otroci k slovenskemu oziroma dvojezičnemu pouku posebej prijavljeni, zakonito sankcioniral narodnostni boj, ki se zdaj ponavlja ob začetku vsakega šolskega leta.

Toda manjšinski šolski zakon ni le načelno krivičen, marveč je skrajno pomanjkljiva tudi njegova izvedba, zlasti v tistih točkah, ki mu vsaj na videz dajejo demokratičen značaj. Tako na primer ni jasno opredeljeno določilo, kdaj je treba prijaviti otroke k slovenskemu oziroma dvojezičnemu pouku. Posamezna šolska vodstva ukrepajo popolnoma samovoljno. Po zakonu mora biti vsak prijavljeni otrok deležen pouka v slovenščini, v resnici pa je tako, da na nekaterih šolah kljub prijavi takega pouka sploh ni (pravijo, da ni učiteljev), ali pa je v posebnih urah po rednem pou-

ku, ko ostali otroci lahko gredo domov, kar pri slovenskem otroku razumljivo vzbuja občutek, kakor da bi bil zaradi učenja materinščine vsak dan kaznovan s šolskim zaporom. Pomanjkljivost posebne vrste pa je v tem, da za manjšinske šole na Koroškem še vedno ni učnih načrtov in je prepuščen posameznemu učitelju, da uči kar hoče in koliko hoče — ali noče, saj tudi nadzorne oblasti še ni, ki bi skrbela za red na šolah in za pravilno izvajanje zakona.

Vse te pomanjkljivosti so seveda dobro znane tudi na pristojnih uradnih mestih, kjer pa so se zganili šele zdaj, ko jih je kritično analiziral «Slovenski vestnik». Te dni je namreč uredništvo omenjenega lista prejelo pismo deželnega glavarja Wedeniga, v katerem le-ta sporoča, da je na podlagi člankov v «Slovenskem vestniku» predložil zadevo pristojnemu ministrstvu za pouk, ki mu je odgovorilo, da so (še-le!) zdaj začeli pripravljati osnutke učnih načrtov z manjšinsko šolstvo, h katerim bo lahko zavzel stališče tudi deželni šolski svet za Koroško.

Končno se je zadeva premaknila z mrtve točke, z zadovoljstvom ugotavljajo v slovenskih krogih na Koroškem hkrati pa poudarjajo, da z učnimi načrti seveda še ne bo urejen celotni problem in je upati, da na rešitev ostalih vprašanj ne bo treba tako dolgo čakati. «Slovenski vestnik», ki v zadnji številki objavlja pismo deželnega glavarja Wedeniga z odgovorom ministrstva za pouk, pa svoje poročilo zaključuje: «Veseli nas, da je naše pisanje naletelo na odziv tudi na pristojnem mestu in pričakujemo, da bo vprašanje čimprej rešeno tako, da bo ustrezalo željam in potrebam neposredno prizadetih — to je koroških Slovencev».

(Iz ljubljanskega «Dela»)

Največ stoletnikov živi na pobočjih Kavkaza

Sovjetska zveza se ponaša z rekordnim številom ljudi, starih več kot 100 let. Največ teh očkav živi na Kavkazu.

Zdravniki in drugi znanstveniki si že dolgo prizadevajo, da bi ugotovili kaj je vzrok, da številni ljudje dosežejo tako visoko starost in da so tudi v poznih letih čvrsti in zdravi.

Ali je izredno dolgo življenje moč pripisati posebnim življenjskim in zdravstvenim pogojem, podnebnju, in prehrani? Ali je to dedna lastnost določenih, izredno zdravih pokolenj?

To je še vedno problem, ki si ga tudi znanstveniki ne znajo povsem zanesljivo razložiti.

Mahmud Bagir Ajvazov, ki je umrl pred štirimi leti, je dočakal 150 let življenja. Moč se je vse življenje ukvarjal s kmetijstvom. Opešal je šele nekaj dni pred smrtjo. Vse življenje je užival preprosto hrano. Mleko je bila njegova najbolj priljubljena pijača, alkohola ni užival in ne kadil. Vsak dan, tudi pozimi, se je kopal v gorskem potoku, spal pa je vedno na prostem.

Mahmud Bagir Ajvazov je imel 23 otrok. Prvega otroka je dobil, ko je bil star 30 let, zadnjega pa ko je bil star 100 let. Ob njegovi smrti je imel 170 potomcev, med katerimi je bila tudi najstarejša hči, ki je tedaj že dopolnila 120 let.

Toda Mahmud Bagir Ajvazov ni bil najstarejši državljani Sovjetske zveze. Leta 1956 je v nekem kraju ob Črnem morju umrl 158 let star Mamsir Knut. Neki njegov sorodnik pa je dočakal 155 let življenja. Pred štirimi leti je Ljuba Pužek iz Dagestana pod Kavkazom slavila 156-letnico življenja. Njena brata Luka in Pavel sta bila tedaj stara 123, odnosno 120 let, sestra Ksenija pa 114 let.

Več ali manj podobnih primerov je mnogo. V Georgiji živi več kot 2.000 stoletnikov.

Pred nedavnim je posebna študijska skupina zdravnikov obiska-

la kraje, kjer živi največ stoletnikov. Od 72 stoletnikov, ki so jih zdravniki temeljito pregledali, jih je samo 19 potrebovalo zdravniško pomoč, toda glavne krvne sestavine vseh 72 pregledanih stoletnikov so bile normalne. Tudi njihov krvni pritisk je bil normalen, srce in ledvice pa so bile navidez take kot bi bili stari po 70 let. Koža teh stoletnikov je seveda podobna pergamentu, obraz pa je močno nagnan. Tudi sicer razvita telesa so se z leti skrčila in mišičevje je splahnilo, vendar pa se pri njih ne kaže tendenca k večji lomljivosti kosti. Čeprav je njihovo sprejemanje s čuti nekoliko oslabiljeno in se čustveno ne razvzemajo, toda nespčnosti ne poznajo. Tudi tek je nekoliko manjši kot v mladih letih, toda kar jedo, jedo s slastjo.

Pa še ena ugotovitev, do katere so prišli znanstveniki, ki proučujejo vzroke dolgega življenja teh ljudi: tudi predniki sedanjih stoletnikov so povečini dočakali častljivo starost. Zato nekateri menijo, da gre za dednost izredno zdravih in močnih pokolenj in ne le za izredne življenjske in klimatske pogoje.

Slovensko gledališče

V ponedeljek, 25. t. m. ob 20.30 premiera, v torek, 26. t. m. ob 20.30 repriza

V AVDITORIJU V TRSTU

Girolamo Gigli

DON PILONOVA SESTRICA

Igra v petih dejanjih

Prodaja vstopnic od petka dalje v Tržaški knjigarni, Ul. Sv. Frančiška, 20, ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni dvorane.

V sredo, 27. t. m. ob 20.30 v Prosvetnem domu na OP-CINAH

DON PILONOVA SESTRICA

Slovenski knjižni trg

V prejšnjih dveh številkah lista smo bralce seznanili s slovenskim knjižnim trgom ob zaključku letošnje sezone. Seznama novih del sicer nista bila izčrpnata, saj nista zajela vseh slovenskih založb in niti vseh del tistih založb, ki so bila v omenjenih opisih zajete.

Danes in v prihodnjih številkah bomo navedli nekaj novih knjižnih del, ki bodo prišla na slovenski trg v letu 1964.

Mariborska založba Obzorja bo v svoji posebni zbirki izdala šest knjig, pet prevedenih in eno izvirno. Najavljena dela so sledeča: H. L. Humes: V podzemlju, I. in II. del. To delo je dramatična pripoved o podtalnem uporniškem gibanju med zadnjo svetovno vojno v Franciji in o peklu, skozi katerega je šel tajni agent John Stone z značilnim ilegalnim imenom Dante.

Hans Hellmut Kirst: Noč generalov, roman o kriminalnih zgodbah, perversnih umorih žensk, ki jih je zagrešil duševno bolan nacistični general. František Svantner: Življenje brez konca. Avtor tega romana je psihološko poglobljena podoba Slovaške v prvih desetletjih tega stoletja. Irvi Wallece: Champnamovo poročilo. Delo vsebuje nekatere ugotovitve Kinseyevega in drugih statističnih poročil o življenju ameriške žene skupno z razpravo o zelo aktualni temi današnjega časa.

Izvirno delo pa je roman Druščina, ki ga je napisal Smiljan Rozman in ki pripoveduje o «dru-

ščini» mladih domačinov v obmorskem letovišču in kako ti «skrbijo» za zabavo tujih letoviščark.

Najavljani so tudi romani: Olav Duun Ljudje z juvike, I. in II. del; W. Deeping Usodovec in Hans Habe V imenu hudice.

V zbirki aktualnih potopisov bo založba Obzorja izdala sledeča dela: W. Weber Pustolovščine s petih celin, P. Ryhiner Lov na treh kontinentih, R. Calder Na mrzlem Severu, A. Fiedler V deželi divjih banan, S. Oertwig Pokopana mesta (ki seznajata z življenjem in ljudi starega Babilona, Teb. Troje, Miken, Pompejev.) in B. Adamič Človek s krompirjem (to so autobiografski spomini, partizanske zgodbe in vtisi z njegovih glasbenih križarjenj od osvoboditve do danes.).

V zbirki Veliki možje bodo izšla sledeča dela:

I. Stone Sla po življenju, roman o velikem slikarju van Gogh; J. Thorwald Veliki kirurg Seuerbruch, pretresljiv dokumentarni roman o poslednjih letih življenja enega največjih kirurgov tega stoletja, ki je na starost zbolel za možgansko sklerozo, a se ni zavedal svoje zahrbtnosti, J. Rousselot Frederic Chopin.

Založba Obzorja bo z letom 1964 začela izdajati tudi novo zbirko klasičnih del slovenske literature s komentarji. Prvi deli nove zbirke bosta A. Linhart Veseli dan ali Matiček se ženi z uvodom Alfonza Gspina in Srečko Kosovel Pesmi z uvodom dr. Lina Legiša.

(Nadaljevanje sledi)

Kulturna kronika

BOLOGNA je bila izbrana za mesto, v katerem bo prihodnje leto prvi mednarodni knjižni sejma za otroke in mladino. Priprave za organizacijo sejma so se že pričele. Prireditelji želijo izrabiti to priložnost, da bi sodelavci in razstavljalci izmenjali tudi pedagoške izkušnje in se seznanili z raznoterimi vzgojnimi metodami, ki jih uporabljajo v raznih državah.

BOLGARSKI KINO posveča vedno večjo pozornost filmom, ki prikazujejo življenje otrok, njihovim problemom in seveda tudi staršem in vzgojiteljem. Pred nedavnim je barvani film «Kapetan», ki ga je režiral Dimiter Petrov, prijetno presenetil javnost. V tem filmu nastopajo samo otroci. Tematika je povzeta iz bojev med pirati in mornarji.

MOSKOVSKA «PRAVDA» je počastila 150-letnico rojstva črnogorskega pesnika Petra Petroviča Njegoša. V posebnem članku je orisala njegovo življenjsko pot, podala pregled njegovih del. Poudarila je, da je bil Njegoš velik rodoljub, ki je izražal misli in težnje ljudstva, iz katerega je izšel in da je veliko prispeval pri razvoju kulture jugoslovanskih narodov.

«JUNNOST» (mladinski list, ki izhaja v Moskvi) je objavil novi ciklus pesmi Jevtušenka. Ciklus obsega šest del Kot je znano se je o pesniku Jevtuškenu zadnje čase mnogo pisalo. Proti njemu so bile izrečene tudi številne kritike. V kontekstu, ki ga je sedaj objavil gori omenjeni moskovski list je pesnik razodel svoj odnos do stvarnosti, do dogodkov v svetu in v domovini, pa tudi o kritikah, ki so bile naperjene proti njegovi «Autobiografiji», ki jo je objavil pariški «Express».

SEJEM KNJIGE v Beogradu, ki bil po vrsti že VIII. tovrstni sejem mednarodnega značaja in ki se je pred kratkim zaključil, je dosegel zelo velik uspeh. Tako po številu založniških hiš, ki so na njem sodelovale kot po obisku in kupčiji, je nadkrilil vse prejšnje tovrstne sejme. Ob priliki tega sejma je bilo v Beogradu tudi posvetovanje o nalogah organizacij in ustanov za širjenje knjige pri opismenjevanju prebivalstva.

V RAJBLU je pred kratkim gostovala folklorna skupina «Tone Cufar» z Jesenic. Izkupiček prireditve je bil namenjen za ponesrečence Vaionta. Uspehi prireditve je bil zelo dober. Predstave so se udeležili tudi predstavniki krajevnih oblasti. Sicer pa je jeseniška folklorna skupina že ob drugih prilikah nastopala na področju Trbiža in ima, torej sodelovanje na kulturnem področju že, lahko rečemo, ustaljene tradicije.



Orkester «Miramar» se je močno uveljavil tako na prvem festivalu slovenske popevke v Trstu kot na festivalu «Dela» v Dolini in na drugih prireditvah. Prosvetno društvo Barkovlje, ki je organiziralo prvi festival slovenske popevke v Trstu, pripravlja za prihodnje leto revijo slovenskih popevk «Trst '64».

Nadaljevanje